

Idrottslivet på Skenäs.

Av direktör GUNNAR THURÉN.

Skenäs är den svenska fångvårdens huvudanstalt för unga brottslingar. Den är förlagd till en gammal lantegendom, belägen vid en vik av Östersjön, cirka tre mil öster om Norrköping. Ungdomsanstaltens verksamhet begynte den 1 januari 1938. Meningen var att man genom arbete, yrkesutbildning och sunda fritidsförströelser skulle omskola kriminella ynglingar till acceptabla medborgare. Anstaltens elever befinna sig i åldern 18 till 21 år, och tiden för anstaltsvistelsen är regelmässigt ett år.

Redan från begynnelsen fann man, att fritiden bjöd de vanskligaste sidorna i den nya, öppna och fria anstaltstillvaro, det här gällde att gestalta. Det var icke nog med att anordna föredrag och andra underhållningar med ideell syftning. Det räckte inte till att utfylla fritiden, och det blev för mycket tid över för eleverna att samlas gruppvis på rummen för att prata om brott, inbrottsteknik, flickor och försumpande förlustelser. De välmentade försöken till intellektuella förströelser av föredragstypen hade också det stora felet att de till sin karaktär voro passiva. Den stora uppgiften var i stället att aktivera dessa ofta loja och håglösa gossar, som voro vana att hänga i gat hörn, på kaféer, danssalonger och biografen. Idrotten gav lösningen. Det är förunderligt vad en fotboll är för en välsignad tingest, när det gäller att få fart på försoffade odågor! Detta insåg man snart, och efter några månader var en enkel idrottsplan iordningställd och spelet i full gång. I april månad spelade man matcher mellan de olika elevgrupperna, paviljongvis, i början av maj blev det träffningar mellan ett utvalt elevlag och en tjänstemanna- och i slutet av maj kunde ett kombinerat tjänstemanna- och elevlag spela sin första match mot en främ-

mande fotbollsklubb. Snart var man redo att låta elevlag gästa andra idrottsklubbar. Detta sportutbyte krävde en myckenhet träning och vittgående förberedelser, som drog tankarna från slippriga intressen och dådlös dålighet. Man kan ha delade meningar om fotbollspelets värde och rang som sportsgren, men det är otvivelaktigt att just det spelet är en ovärderlig tillgång vid en anstalt för ungdom. Dels fascinerar en fotboll och fångar intresset som intet annat idrottsredskap, dels tvingar den till samspel, till gemensamma ansträngningar för uppnåendet av gemensamma mål. Ett rätt bedrivet fotbollspel är en högst social förrättning, som framtvingar samarbete och inbördes hänsynstagande och därtill eggjar framåtandan. Spelets moraliska och pedagogiska möjligheter kan understrykas av den domare och publik, som förstår att få den skicklige och sportsmässige spelaren applåderad och den busaktige åthutad. Inte minst värdefull är en fotbollsplan ur den synpunkten, att den bjuder en mångfald tillfällen till psykologiska iakttagelser, som mera sällan gives från katederns och tjänstestolens snäva synvinkel. Inte minst i affektens stunder ha vi envar på fotbollsplanen tillfälle att spela ut hela vår karaktär med allt den kan uppvisa av angenäma överraskningar eller ledsamma avslöjanden.

Men det var inte bara fotboll. Snart bildade eleverna en egen idrottsförening och därmed vidgades sportprogrammet till att omfatta allt flera grenar. Den allmänna idrotten kom i förgrunden. Vandringspris uppställdes och intresset steg. En för allmän idrott entusiastisk tjänsteman bland anstaltens befattningshavare offrade större delen av sin fritid för att idrottsinstruera eleverna. Mot allt vedertaget anstaltsförnuft började han påyrka att de unga fångarna skulle få företa träningspromenader och orienteringslöpningar milsvitt i den bergiga och skogiga Kolmårdsterrängen på andra sidan av Östersjövikens. Pessimisterna framhöllo det vanvettiga i att låta fångar löpa lösa i skogarna och spådde ett fullständigt fiasko, men den av uppgiften besjälade unge tjänstemannen tog ansvaret för sina idrottsintresserade gossar och drog åstad med tjugu interner en söndagsmorgon på höstsidan. Flocken följdes ej av några

vakter men väl av undran och ängslan. Man undrade hur många som skulle återvända, och man ängslades för följderna. Ingen enda elev svek förtroendet under detta första experiment, och ingen har heller sedan gjort det under liknande fria förhållanden. Dessa vidsträckta höstpromenader utsträcktes sedermera och omkring 70 % av klientelet deltog i skogsutflykterna. Mellan de ansträngande promenaderna och löpningarna samlades eleverna och instruktören för att rasta och förtära sin torrskaffning vid en stockvedsbrasa.

Med de år 1943 instiftade högsommarspelen når sommarsportsäsongen på Skenäs sin kulmen. Tävlingarna omfatta företrädesvis löpningar, hopp och kast och stå öppna för alla från juniorer till old boys. För eleverna vid anstalten utgöra spelen en sporre till intensiv träning under hela våren. Idrottsmän från trakterna runtom Norrköping ge talrik anslutning åt tävlingarna, som bruka gå av stapeln kort före midsommarhelgen. Tillströmningen av utsocknes idrottsmän har oavbrutet ökat, så att det ursprungliga deltagareantalet under den gångna tiden mer än fördubblats och tävlingarna nu kommit att höra till distriktets största. Ortsbefolkningen visar stort intresse för spelen och fylkas som trogen publik kring anstaltens primitiva idrottsplan vid Bråviksstranden för att se sina bästa idrottsmän tävla mot Skenäseleverna. Stor stimulans ha de vackra och värdefulla priser bjudit, vilka hittills ställts till tävlingsledningens förfogande av intresserade privatpersoner och firmor i Norrköping.

Under höstens skogslöpning förskaffar sig ynglingarna en ypperlig kondition för den stundande vinterns skidåkning. Många av eleverna ha egna skidor och därtill tillhandahåller anstalten omkring 30 par. Vintersäsongens stora händelse är sedan flera år det s. k. Skenäsloppet, som arrangeras i mitten av februari månad. Då samlas traktens alla idrottsklubbar till skidtävling på Skenäs, och anstalten får för en enda dag tycke av modern vinterkuranstalt, där ett hundratal tävlande ställa upp och än flera se på. Det är ett muntert och brokigt liv, som bjärt sticker av mot anstaltslivets vanliga monotoni. Tävlingsdagen avslutas med högtidlig prisutdelning, då envar tävlande

brukar få erfara att konditionen måste vara mycket god om man vill konkurrera med eleverna i toppen på prislstan. Till vinterns idrottsliga förlustelser hör också bandyspelet, vilket drivs med en energi, som endast överträffas av sommarens fotbollspel.

Det torde inom modern fångvård numera bli allt uppenbarare att anstaltstillvaron — för att ej motverka sitt syfte — måste berikas med impulser från yttervärlden. Härvid bjuder idrotten utmärkta möjligheter. Förutom det här förut antydda tävlingsutbytet har man på Skenäs den senaste tiden prövat utvägen att till anstalten förlägga träningsläger under en professionell instruktörs ledning. Vid några tillfällen ha ett tretotal idrottsmän inbjudits att tälta på anstaltens ägor, nyttja dess marker för träningspromenader och terränglöpningar och dess idrottsplan för improviserade tävlingar. Därtill har man sista året sedan en mindre idrottspaviljong med badstuga uppförts på anstaltsområdet kunnat bjuda gästerna på äkta finsk badstu. Eleverna ha därunder på eftermiddagar och söndagar fått delta i träningen. Något av det väsentligaste vid dessa och andra liknande övningar eller tävlingar med främlingar har nog varit den goda anda som präglat sportevenemangen. Man har inte känt sig som å ena sidan utomstående och å andra sidan fångar utan samvaron har kännetecknats av gott kamratskap. Den har varit ägnad att mildra elevernas mindrevärdeskänslor och väcka deras bästa ambitioner.

De idrottsgrenar som hittills regelbundet övats på Skenäs äro fotboll, allmän idrott, terränglöpning, skidlöpning, bandy, gångsport, simning, brottning, varpa och bordtennis. Det bör slutligen nämnas, att man under innevarande år utvalt en särskild flyggrupp bland Skenäseleverna, vilka såsom uppmuntran för utomordentligt välförhållande med jämna mellanrum få besöka segelflygklubben i Norrköping och därvid delta i övningar med klubbens segelflygplan. Eleverna på Skenäs gå nu och hoppas, att de på fritid skall få tillstånd att försöka bygga ett eget segelflygplan. Anstaltsledningen har också satt sig i förbindelse med Svenska Aeroklubben till förverkligande av detta syfte.